

26.11.2010

Valtiovarainministeriö**Hallinnon kehittämisosasto**

Asia: Lausunto: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta/25.10.2010

LAKILUONNOS JULKISEN HALLINNON IT-PALVELUKESKUKSESTA

Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteltu luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi Julkisen hallinnon IT-palvelukeskuksesta. Luonnoksesta on pyydetty useilta tahoilta lausuntoja. Koska Kansaneläkelaitoskin mainitaan mm. eräänä ehdotetun uuden organisaation ylimmän päätösvallan käyttäjänä, Kela katsoo perustelluksi antaa lausuntonsa, vaikka sitä ei erityisesti ole pyydetty.

Lakiluonnoksen 1 §:ssä on kuvattu lain soveltamisala. Tarkoituksena on luoda julkisoi-keudellinen, liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti toimiva organisaatio, joka ei tuo- ta voittoa ja jonka toiminnassa tasapuolisuus ja avoimuus ovat tärkeitä tekijöitä. Kelalla ei ole huomauttamista pykälän sisältöön.

Lakiluonnoksen 2 §:ssä määritellään perustettavan palvelukeskuksen toiminta-ajatus. Pykälän sanamuoto on melko yleinen. Julkisen vallan käytön rajaaminen pois Palvelu- keskuksen tehtävistä on perusteltua. Toiminta-ajatuksen Kelalla ei sen yleisyydestä johtuen ole huomauttamista.

Lakiluonnoksen 3 §:ssä määritellään palvelukeskuksen tehtävät. Periaate yhteisten pal- velujen tarjonnasta julkiselle hallinnolle on hyvä ja kannatettava. Mahdollisuus hankkia erilaisia palveluja ilman kilpailutusta säästää monessa tapauksessa merkittävästi aikaa ja resursseja. Kela haluaa korostaa tässä yhteydessä aiemmin Julkisen hallinnon tieto- hallinnon ohjauksesta annettuun hallituksen esitykseen antamansa lausunnon eräitä nä- kökohtia:

"Kelan kannalta siirtyminen yhteisten tietoteknisten palvelujen käyttöön on perusteltua ja kannatettavaa, kunhan niiden tuella saavutetaan vähintään nykyistä vastaava ja mie- lummin vielä sitä parempi toiminnan taso. Yhteisten palvelujen on oltava pykälän pe- rustelujen mukaisesti hyvin testattuja, auditoituja, tietoturvaltaan, luotettavuudeltaan, käytettävyydeltään, tehokkuudeltaan laadukkaita, palvelukyvyiltään riittäviä suurten vo- lyymien käsittelyyn sekä kustannuksiltaan kaikkien käyttäjien tarpeet täyttäviä. Siirtymi- sen niiden käyttöön on lisäksi voitava tapahtua siirtyjäorganisaation käynnissä olevaa kriittistä palvelutuotantoa häiritsemättä. Olemassa olevan palvelutuotannon muutokset on tehtävä harkiten ja huolella ja tähän työhön on varattava aikaa ja resursseja."

Pykälän 3 momentti sisältää asiakaskunnan tyhjentävän rajauksen. Momentin muotoi- lussa tulisi varmistaa, että erilaiset kuntien yhteenliittymät, sairaanhoitopiirit ym. yhteisöt, joilla on hyvin keskeinen asema julkisen hallinnon IT-toiminnassa, voisivat esteettä käyt- tää Palvelukeskuksen palveluja.

Luonnoksen 4 - 8 §:ssä määritellään Palvelukeskuksen ohjauksen ja valvonnan menet- telytavat. Kelalla ei ole huomauttamista 4 – 5 pykälän sanamuotoihin eikä sisältöön.

Pykälässä 6 kuvatus Palvelukeskuksen Valtuuskunnan todetaan luonnoksen yleisperusteluissa käyttävän Palvelukeskuksen ylintä päätäntävaltaa yhtiökokouksen tapaan. Kelalle on varattu yksi paikka 17-jäsenisessä valtuuskunnassa. Ottaen huomioon Kelan toimintojen volyymit ja toiminta-alueen laajuus julkisessa hallinnossa, tulisi Kelalla olla Valtuuskunnassa suurempi määrä edustajia. Palvelukeskuksen operatiivista toiminnasta ja strategisesta suunnittelusta vastaisi 7 §:ssä kuvattu Palvelukeskuksen hallitus. Pykäläluonnoksessa ei oteta kantaa hallituksen kokoonpanoon ja edustuksellisuuteen. Jotta hallituksen kokoonpano vastaisi varmasti Palvelukeskuksen käyttäjäkuntaa, tulisi myös hallituksen kokoonpanossa noudattaa samanlaista kiintiöintiä kuin Valtuuskunnan kokoonpanossa. Tämän mukaisesti Kelalla tulisi aina olla ainakin yksi hallituspaikka. Kiintiöinti tulisi sisällyttää 7 §:n sanamuotoon.

Pykälän 8 §:n määrittelyihin Palvelukeskuksen toimitusjohtajasta Kelalla ei ole huomautettavaa.

Lakiluonnoksen 9 §:ssä kuvataan Palvelukeskuksen oma pääoma, joka muodostuu peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonorotusrahastosta. Varsinkin palvelukeskuksen käynnistysvaiheessa tarvittavan arviolta 2,5 milj. euron suuruisen peruspääomatarpeen rahoituksen jakaantuminen tulisi kuvata ja määritellä lakiesityksen perusteluissa yksityiskohtaisemmin valtion, kuntien ja Kansaneläkelaitoksen kesken. Jakoperusteeksi soveltuisi pääomaa sijoittavien tahojen tietohallintomenojen suhde, joka kuvastaisi myös Palvelukeskuksen toiminnasta saatavilla olevaa hyötyä eri toimijoille.

Lakiluonnoksen 10 – 12 pykäliin Palvelukeskuksen tilinpidon ja talouden hoitamisesta Kelalla ei ole huomauttamista.

Lakiluonnoksen 13 §:ssä säädetään Palvelukeskuksen palveluista perittävistä maksuista. Lain sanamuotoon ei Kelalla sinänsä ole huomauttamista. Välttämätöntä kuitenkin on, että Palvelukeskus toimii hinnoittelultaan terveiden kannattavuusperiaatteiden mukaisesti siten, että palvelujen hankkiminen siltä on asiakkaille aina myös taloudellisesti kannattavaa. Toiminnan mahdollisen alijäämän kattamisenkin tulee perustua normaaleihin liikeyrityksen toiminnan tervehdyttämistoimiin, ei siihen, että jäsenorganisaatioilta edellytetään lisäpanostuksia Palvelukeskuksen pääomavajeen tai tappiollisen toiminnan kattamiseen.

Lakiluonnoksen 14 §:n sisältöön ei ole huomauttamista.

Yhteenvedona edellisestä voi todeta, että lakiluonnoksen tavoite on kannatettava ja toteutuessaan luonnoksessa kuvatus Palvelukeskuksen tarjoamat palvelut saattavat tehostaa merkittävästikin joitakin valtionhallinnon ja muun julkishallinnon IT-toimintoja. Konkreettisten tulosten saavuttamiseksi on kuitenkin pidettävä huolta, että muodostettava organisaatio, sen hallinto- ja rahoitusmalli, palvelut, prosessit sekä toimintatavat vastaavat käyttäjien tarpeita ja jättävät näille riittävät vaikutusmahdollisuudet Palvelukeskuksen toimintaan. Tuotettavat palvelut eivät saa vääristää kilpailua ja julkisen hallinnon organisaatioilla on aina oltava mahdollisuudet omiin ratkaisuihin tilanteen niin vaatiessa. Palvelukeskuksen on lisäksi saatava käyttöönsä riittävät resurssit ja toiminnan rahoitus tulee järjestää kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla. Lisäksi tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että uusia toimintatapoja ja menettelyjä sekä yhteisiä tietoteknisiä ratkaisuja kehitettäessä hyödynnetään tehokkaasti julkishallinnon organisaatioissa jo ennen tätä lakia tehty työ ja käytössä olevat hyvin toimivat ratkaisut.

